

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

velké množství keramických úlomků pocházejících většinou z hrnců s okraji vetvaru okruží. Z železných předmětů jsou nejvíce zastoupeny ploché hřeby a šipky.

V jihozápadním rohu dvorku se nalézala kruhová studna o průměru 100 cm, zahloubená 400 cm pod dnešní terén. Částečně zasahovala pod západní křídlo objektu a výplň je datována do 16.-17.stol.

Rettungsgrabung einer Feste in Jeseník /Bez. Šumperk/. Die Feste in Jeseník ist nördlich vom Platz orientiert, die Wohngebäude umgeben von drei Seiten einen kleinen Hof, auf der vierten nördlichen Seite ist ein unhoher Turm. Die Feste ist von einem Graben umgeben, der auf der Nordseite beim Turm mit einer Steinbrücke überwölbt ist. Das heutige Aussehen der Feste stammt aus dem 15.-16. Jahrhundert. Bei der archäologischen Bergungsaktion wurde auf dem Burghof eine Fläche von 27 m² abgedeckt und es gelang eine ältere Bauphase zu erfassen, die mit späteren Schotteranhäufungen überdeckt wurde. 110cm unter der heutigen Oberfläche befand sich die obere erhaltene Gemäuerkante, die auf 190cm starkem Mörtel gelegt war. Die Mauer war mit einer ungefähr 5cm starken schwarzen Kulturschicht mit Keramik aus dem 15. - 16. Jahrhundert überdeckt. Die Mauersohle reichte in eine Tiefe von 300cm unter dem Burghof, dann erweiterte sie sich um 20cm und setzte noch 100cm tiefer fort. In der Nordwand befand sich ein 130cm breiter und 120 cm oberhalb des ursprünglichen Terrains erhöhter Eingang. Die Gesamtausmasse des Baues konnten nicht festgestellt werden. Es handelt sich vermutlich um Reste eines Wohnturmes, irgendwann im 14. Jahrhundert gegründet und zu Beginn des 15. Jahrhundert vernichtet. Das ursprüngliche Terrain lag um 300cm tiefer und die Feste stand praktisch auf einer Ebene.

In der südwestlichen Ecke des Hofes befand sich ein Kreisbrunnen im Durchmesser von 100cm und 400 cm unter dem heutigen Terrain eingetieft. Teilweise reichte er unter den Westflügel des Objektes und durch die Ausfüllung ist er in das 16. - 17. Jahrhundert datiert.

POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ VESNICE VILÉMOV NA DRAHANSKÉ VRCHOVINĚ, OBEC RUPRECHTOV

/ okr. Vyškov /

Dagmar Š a u r o v á, Historické museum města Slavkova

/ Obr. 31 /

Systematický výzkum ZSV Vilémov / k.ú. Ruprechtov/ pokračoval r. 1975 odkryvem destrukcí, označených v plánu E. Černého čís. 18, 19 a 21.

Destrukce č. 21 byla v terénu velmi zřetelná čtvercovitou vyvýšeninou, dovnitř proláklou stejně jako před tím destrukce č. 13. Mělece pod lesním humusem byly odkryty opět kamenné základy jednoprostorového domku o rozměrech 5 x 5 m se zdívm zachovalým do nestejných výšek. Také vnější lícování je zachováno nestejně, protože místy pokleslo vlivem skutečnosti, že horizont podlahy domku je výšenež okolní terén. Stavení je situováno svými rohy přesně k severu, jihu, východu a západu. V západním rohu bylo zjištěno kamenné krbové těleso v rozměrech 1 x 1 metr, poměrně dobře uchovalé. Nálezová situace opět nevyklučuje, že podlaha byla dlážděna plochými kameny.

Opodál tohoto stavení nachází se, situována rovnoběžně s ním, destrukce č. 18 a leží těsně při destrukci č. 19. Tato byla nápadná ve svém středu hlubokým poklesem terénu, položným proláklíně v č. 1, kde byl při výzkumu r. 1963 odkryt studnovitě kamením vyzděný sklep. Již při povrchové skrývce projevíly se kontury obou objektů jako spolu související a bylo zřejmé, že půjde o analogii s destrukcí č. 1, ovšem s určitými situačními rozdíly. Dům č. 1 stojí na zcela rovném terénu delšími stranami ve směru severozápad - jihovýchod, kdežto objekty 18/19 leží na svahu delšími stranami na jihozápad - severovýchod. Výzkumem nemohlo být prozatím prokázáno, zda je svah původní či zda vznikl později erodí nebo lidským zásahem.

Sklepní prohlubení, která vyplňuje větší část objektu č. 19 není studnovitě vyzděna jakou objektu č. 1, obrys jejího zahloubení je pravouhlý a v jejím závalu byly nalezeny zbytky spáleného dřeva s mazanicí. Zdivo objektu 18/19 není zachováno do výše jako u domu č. 1, zjištěna byla jen příčná základová linie podložních kamenů. Vzhledem k tomu, že po celém objektu bylo zjištěno poměrně více mazanice než v ostatních, soudili bychom, že stavba byla takřka bez kamene, převahou dřevěná, omítnutá hlinou. Tato skutečnost ovšem ve Vilémově překvapuje, neboť ostatní prozkoumané destrukce obsahovaly mazanice jen málo nebo vůbec žádnou. Nelze proto opominout i skutečnost, že objekt 18/19 se nachází na svahu, takže pravděpodobně došlo k sesuvu kamenné destrukce do okolní polohy nižší.

V objektu č. 18 v maximální vyvýšenině jeho destrukce byl odkryt půdorys pece stejného tvaru a těchto rozměrů jako v objektu č. 1. Zachoval se ovšem jen její nejnižší základový horizont s hladkým, hlinitým výmazem dna. Nad výmazem byly nalezeny potoční valounky, také stejné jako v peci č. 1.

V objektu č. 1 se nachází mezi místnostmi s pecí a sklepním prostorem spojující chodba, zřetelně ohraničená kamenným zdívm. V objektu č. 18/19 se projevila analogická chodba v šíři přibližně tři a půl metru zřetelným pásem mazanicových fragmentů, kontrastujících s hnědou hlinou podlahy druhých dvou prostor.

Analogie obou objektů je jistě nesporná, zejména když u objektu č. 18/19 se nachází též studna jako u č. 1. Nálezová situace tedy připouští předpoklad, že oba objekty, č. 1 i č. 18/19 sloužily ku práci se železem a že tudíž Vilémov byl ve své době jistým výrobním centrem, samozřejmě se zemědělským záce-
mím.

Keramika, nalezená v jednotlivých destrukcích není početná, více materiálu se nachází na přilehlé loučce, v poslední době obdělávané zčásti jako brambořiště. Všechny až dosud shromážděné nálezy do-
volují datování od konce 13. do přelomu 15. a 16. stol. Výzkum bude pokračovat r. 1976.

P o z n á m k y :

- 1 Plánek byl otištěn v Časopisu přátel starožitností r. 1962 č. 2 a ve Sborníku Zaniklé středověké ves-
nice v ČSSR ve světle archeologických výzkumů, díl I., 1971, Slovákcké museum v Uherském Hradišti.
- 2 Přehled výzkumů ČSAV 1974 v tisku.

Fortsetzung der Grabung der Dorfwüstung Vilémov auf der
Drahaner Hochebene, Gemeinde Ruprechtov /Bez. Vyškov/. Im Jahre
1975 nahm man eine Abdeckung von zwei Grundrissen vor. In dem einräumigen Häuschen auf steinernen
Grundmauern Nr. 21 war in dem Raum im Ausmasse von 5 x 5m ein Heizkörper in einer Grösse von 1x1
m festgestellt worden. Das dreiräumige Objekt Nr. 18/19 ist mit Objekt Nr. 1 analog, das im Jahre 1963
untersucht wurde. Es schliesst einen Raum mit einem hufeisenförmigen Flachherd für Arbeiten mit Eisen,
einen Verbindungsgang und einen Raum mit eingetieftem Keller ein. Die Keramik datiert die Lokalität in
den Zeitabschnitt von 13. bis in die Wende des 15. - 16. Jahrhunderts.

Z A Č Á T E K V Ý Z K U M U Z A N I K L É H O H R Á D K U K E P K O V A , O B E C N Í Ž K O V I C E - H E R Š P I C E

/ okr. Vyškov /

Dagmar Š a u r o v á, Historické museum města Slavkova

/ Obr. 32 /

Hradisko Kepkov /k. ú. Nížkovice-Heršpice, dříve Heršpice u Slavkova/ je uváděno v zápisech Zem-
ských desek brněnských k letům 1481 a 1497 jako pusté v souvislosti s majetkovými převody pustých vsí
Bohušek, Konůvek a Dvorců / ZDB XVII.42,53,56/. Jinak je známo jen z lidového podání pod názvem Ko-
núvecký hrad.

Je to útvar typu motty, v podobě komolého kužele se dvěma hradebními příkopy a charakteristickým
předhradím, které je trojúhelníkovitého půdorysu a má vlastní příkop. Plošina motty má tvar nepravidel-
né elipsy, její 2 osy měří 20 a 25 m. V severovýchodní části plošiny je prohluben, ve které místní tradi-
ce hledá hradní studnu, avšak sondáž geologickou tyčí tuto domněnku nepotvrdila. Soudíme spíše na vy-
zděný, zahluobený prostor typu suterénů, analogických tvrzi v Konůvkách.

Objekt je situován na svahu s typickým zaříznutím do terénu, jímž dostaly oba hradební příkopy spád
směrem ke konůveckému údolí. Terén je kryt smíšeným porostem, charakteristickým pro celý Ždánický
les. Hloubka příkopů, proměřená prozatím bez odkryvu činí 6 - 7 m. Jejich šíře v nejvyšším místě 15 a 18
m, vrstva humusu, která kryje terén, je přibližně půlmetrová.

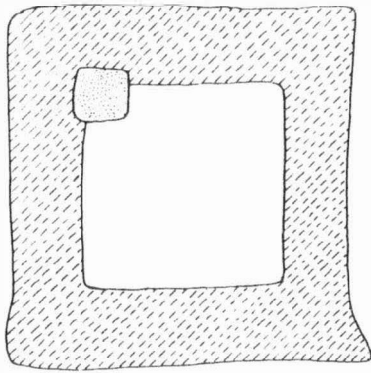
Vzhledem ke skutečnosti, že zaniklé Konůvky jsou od Kepkova vzdáleny ve směru na jih přibližně stej-
ně /cca 800 m/ jako zaniklé Bohušky ve směru na sever, předpokládáme, že šlo o jediný majetkový ce-
lek.

Předběžný zjišťovací sběr přinesl několik železných šipek, ostruhu s kolečkem a střepy, z nichž část
lze klást do jedné časové úrovně s Konůvkami / 1/2 13. - 1/2 15. stol./, část je datovatelná níže, což
je podpíráno i slovanským názvem hradu.

Po předchozím výškovém a polohovém zaměření r. 1973 jsme zahájili r. 1975 systematický výzkum
plošným odkryvem v SV části plošiny, kde sledujeme situaci od okraje objektu k jeho středu, v němž před-
pokládáme zahluobený suterén.

Grabungsbeginn der Hausbergwüstung Kepkov, Gemeinde Níž-
kovice - Heršpice /Bez. Vyškov/. Im Kataster der Gemeinde Nížkovice-Heršpice be-
findet sich auf dem Gebilde eines Kegelstumpfes des Types Motte-Hausberg der Burgwall Kepkov, der in
den Landtafeln von Brno zu den Jahren 1481 und 1497 als Ode im Zusammenhang mit dem Besitzübertrag
der unweiten Dorfwüstungen Bohušky, Konůvky und Dvorce angeführt wird.

Die Fläche des Hausberges hat die Form einer unregelmässigen Elipse, ihre Achsen betragen unge-
fähr 20 und 25m, er hat 2 ca. 6-7m tiefe und 15-18m breite Burggräben. Die Lesefunde erbrachten eini-
geiserne Gegenstände und Scherben, die in das 12. - 15. Jahrhundert datierbar sind. Die systemati-

1

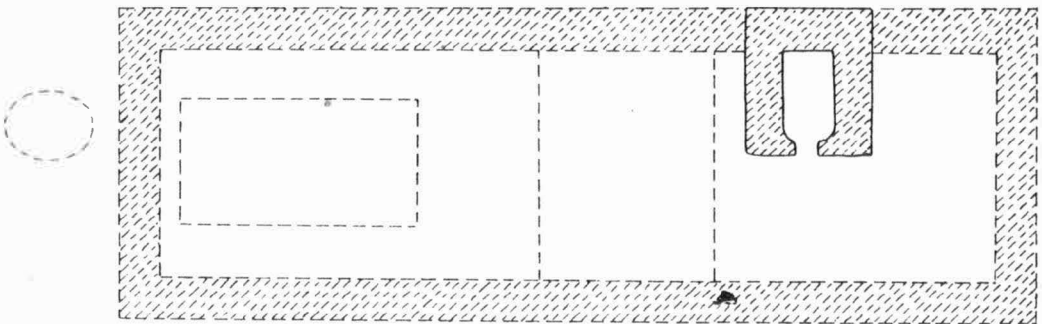
VILÉMOV

zaniklá ves

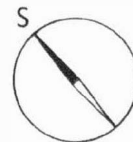
stavení č. 21

stavení č. 19

2

Obr. 31

Ruprechtov /okr. Vyškov/. Vilémov, zaniklá středověká ves. 1 stavení č. 21 ; 2 stavení č. 19. - Vilémov, Mittelalterliche Dorfwüstung. 1 Bau Nr. 21 ; 2 Bau Nr. 19.

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejně